

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
ТРАНСПОРТУ**

Кафедра “Облік і аудит”

Поберезська Г.І., Стасишен М.С.

А У Д И Т

**Навчально-методичний посібник для студентів спеціальностей
“Менеджмент організацій” і “Економіка підприємств”
денної та заочної форм навчання**

Київ – 2006

Поберезська Г.І., Сташишен М.С.Аудит: навчально-методичний посібник. –
К.: КУЕТТ, 2006, 120 с.

Навчально-методичний посібник із дисципліни “Аудит” охоплює

Укладачі: Поберезська Г.І. кандидат економічних наук, доцент,
Сташишен М.С. кандидат економічних наук, доцент.

Рецензенти:

ВСТУП.....	4
Мета і завдання курсу.....	4
ПРОГРАМА КУРСУ “АУДИТ”.....	8
Тема 1 Суть, предмет, об’єкти і метод аудиту.....	8
Тема 2. Організація аудиту та його нормативно-правове забезпечення.....	8
Закон України “Про аудиторську діяльність”. Кодекс професійної етики. Міжнародні (національні) стандарти аудиту як основні законодавчо-правові акти в організації аудиту.....	8
Тема 3. Методика проведення аудиту.....	9
Тема 4. Аудиторський ризик.....	9
Тема 5. Помилки і процеси шахрайства, виявлення їх в обліку аудиторською перевіркою.....	9
Тема 6. Планування стадій і процедури аудиту.....	10
Тема 7. Аудиторські докази.....	10
Тема 8. Аудиторські робочі документи і аудиторський звіт та висновок.....	10
Тема 9. Аудит активів підприємства.....	11
Тема 10. Аудит пасивів підприємства.....	11
Тема 11. Оцінка фінансової звітності.....	11
Тема 12. Особливості аудиту в комп’ютерному середовищі.....	11
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ.....	13
1. Методичні рекомендації до самостійної роботи та підготовки до практичних занять.....	13

ВСТУП

Мета і завдання курсу

Розвиток України на сучасному етапі характеризується становленням ринкової економіки, її інтеграції у систему міжнародних економічних відносин, виникненням акціонерних компаній, товариств, різних фондів. До розвитку економіки залучаються зовнішні та внутрішні інвестиції, кредити, проводяться емісії цінних паперів, йде роздержавлення власності та приватизація майна. Учасники цих процесів потребують достовірної і неупередженої інформації про фінансово-майновий стан, перспективи розвитку та рівень фінансової стабільності суб'єктів господарювання. Подання достовірної та неупередженої інформації зацікавленим особам забезпечується через аудиторський висновок, про що свідчить досвід зарубіжних країн, а також робота вітчизняних аудиторів.

Вітчизняна наука дає багато визначень аудиту. Згідно із Законом України “Про аудиторську діяльність” аудит – це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам.

Навчальна програма курсу “Аудит” включає вивчення загальнотеоретичних основ аудиту та питання методики і організації аудиту активів і пасивів підприємства. У загальнотеоретичній частині аудиту розглядаються питання: сутність, предмет, об'єкти, метод, мета, завдання, загальні основи організації аудиту, а також основні принципи його проведення,

процедури аудиту, критерії оцінки, проблема ризику та інші його загальні питання теорії і методики. Щодо змісту курсу “Аудит” в частині методики і організації, то в ній висвітлені спеціальні методичні прийоми і організаційні питання аудиторської перевірки обліку активів і пасивів та їх відображення у фінансовій звітності.

Мета курсу – формування в студентів необхідних теоретичних знань і практичних навичок аудиторського контрольного процесу, його документального оформлення, узагальнення і подання замовнику звіту та висновку аудитора.

Основними завданнями курсу є:

- оволодіння змістом основних спеціальних понять і категорій аудиту;
- пізнання сутності предмету, методу та прийомів аудиту;
- засвоєння основ організації аудиту, його стадій;
- ознайомлення з критеріями оцінки аудитором достовірності і повноти фінансової звітності;
- розуміння проблеми аудиторського ризику, питання оцінювання помилок та шахрайства;
- придбання знань щодо отримання аудиторських доказів;
- ознайомлення з порядком заповнення робочих документів аудитора і складання аудиторського висновку та звіту;
- ознайомлення з порядком вручення аудиторського висновку замовникові і його діями на аудиторські зауваження;
- формування навичок з основ аудиту активів і пасивів підприємства та інші.

Студенти повинні знати:

- визначення основних критеріїв і понять: аудит, аудиторська послуга, аудиторський ризик, помилка, шахрайство, загальний план, програма, стадія, процедура аудиту, аудиторський доказ, аудиторський робочий документ, методика, процедура аудиту, стандарт аудиту, етика аудитора, організація аудиту, аудиторський висновок та інші;
- основи методик і організація аудиту активів і пасивів;
- суть і місце аудиту в аудиторському контролі, предмет, об’єкти і суб’єкти;
- організацію процесу аудиту та його оформлення;
- внутрішній контроль та його взаємозв’язок з аудитом;
- методику проведення аудиту;
- помилки та факти обману;
- аудиторські докази;
- особливості аудиту в умовах комп’ютеризації та інші питання.

Студенти повинні вміти:

- обрати замовників, заповнити договір на проведення аудиту і застосувати необхідні методи, прийоми та процедури аудиту;
- обґрунтувати напрями обраних методів, прийомів та процедур аудиту;
- обґрунтувати мету та розробити загальний план і програму аудиторської перевірки;

- провести аудиторський контроль активів, пасивів та фінансової звітності, зафіксувати виявлені неточності в робочих документах;
- оформити результат аудиту у вигляді аудиторського висновку і таке інше.

Тематичний план навчальної дисципліни для студентів всіх форм навчання

Назва теми	Всього	Види занять і розподіл годин		
		лекції	практичні	Самостійна робота
1. Сутність, предмет, об'єкти і метод аудиту				
2. Організація аудиту та його нормативно-правове забезпечення				
3. Методика проведення аудиту				
4. Аудиторський ризик				
5. Помилки і процеси шахрайства, виявлення їх в обліку аудиторською перевіркою				
6. Планування, стадії та процедури аудиту				
7. Аудиторські докази				
8. Аудиторські робочі документи і аудиторський звіт та висновок				
9. Аудит активів підприємства				
10. Аудит пасивів підприємства				
11. Оцінка фінансової звітності				
12. Особливості аудиту в комп'ютерному середовищі				

ПРОГРАМА КУРСУ “АУДИТ”

Тема 1 Суть, предмет, об’єкти і метод аудиту

Сутність і визначення аудиту. Суттєва відмінність визначення аудиту згідно із Законом України “Про аудиторську діяльність”.

Коротка історична довідка виникнення аудиту в світі та його розвиток. Виникнення аудиту і його розвиток в Україні та країнах СНД. Відмінність аудиту від ревізії фінансово-господарської діяльності.

Мета і завдання аудиту. Предмет, метод, об’єкти і суб’єкти аудиторської діяльності.

Значення і роль аудиту у системі ринкових відносин об’єкти аудиту. Предмет аудиту і його складові об’єкти. Національні (міжнародні) нормативи аудиту, їх зміст та класифікація. Метод аудиторської діяльності. Загальний підхід і метод пізнання – діалектика, метод дедукції та індукції. Загальнонаукові методичні прийоми.

Класифікація аудиту. Операційний аудит. Аудит на дотримання нормативних вимог. Аудит фінансової звітності. Зміст класифікаційних груп аудиту.

Види аудиту. Зовнішній і внутрішній аудит.

Аналітичні процедури в аудиті. Вибіркова перевірка.

Розвиток аудиту в Україні, його проблеми та шляхи їх вирішення.

Тема 2. Організація аудиту та його нормативно-правове забезпечення Закон України “Про аудиторську діяльність”. Кодекс професійної етики. Міжнародні (національні) стандарти аудиту як основні законодавчо- правові акти в організації аудиту.

Організація аудиту в Україні. Управління аудиторською діяльністю.

Аудиторська палата (АПУ), її повноваження. Порядок формування АПУ. Прийняття рішень аудиторською палатою. Включення в Національний реєстр АПУ аудиторських фірм і приватних аудиторів.

Функції АПУ. Засідання та прийняття рішень АПУ. Секретаріат АПУ. Спостережна рада. Регіональні відділення АПУ.

Професійна громадська організація аудиторів України напрямки її діяльності.

Аудитор, його статус та сертифікація. Підготовка і сертифікація аудиторів. Умови і порядок видачі сертифікатів. Вимоги для отримання кваліфікації аудитора. Умови сертифікації аудиторів. Продовження дії сертифікату. Порядок застосування стягнень.

Аудиторська діяльність. Порядок створення аудиторських фірм як суб’єкту аудиту. Структура аудиторської фірми. Послуги, що надає аудиторська фірма (аудитор). Аудиторська фірма як суб’єкт аудиту. Відносини між аудиторською фірмою (аудитором) і клієнтами та їх документальне підтвердження.

Процедури вибору замовника та укладання договору. Типи клієнтів. Порядок укладання договору. Положення договору і його структура. Оплата аудиторських послуг. Відповідальність та обов'язки сторін. Функціональні завдання аудиту. Порядок застосування стягнень. Заборона на проведення аудиту.

Основні принципи аудиту та вимоги до нього. Стичні принципи. Об'єктивність та незалежність. Доброзичливість. Конфіденційність інформації. Компетентність аудитора. Методологічні принципи. Планування. Доцільність вибору методики і техніки аудиту, визначення критеріїв суттєвості й достовірності. Обґрунтування оцінки значущості аудиторських доказів. Обґрунтування оцінки системи обліку і внутрішнього контролю. Аудиторські вказівки та підготовка аудиторського звіту. Обмеження у висловленні аудиторської думки.

Тема 3. Методика проведення аудиту

Погодження клієнта, договір на проведення аудиту.

Методика проведення аудиторського контролю. Основи методики аудиту. Елементи методики, що застосовується в аудиті. Огляд і візуальна оцінка певних подій. Опитування і одержання відповідей на запитання аудитора. Підтвердження і отримання письмової відповіді від незалежної третьої особи. Фактичний контроль і огляд та підрахунок аудитором матеріальних активів.

Документальна перевірка і контроль документів і записів клієнта щодо їх достовірності й законності операцій. Скасування і вивчення нетипових статей і подій в документації клієнта.

Аналітичні процеси і одержання аудиторських доказів. Перевірка арифметичної точності підрахунків і передачі інформації.

Тема 4. Аудиторський ризик

Поняття і суть аудиторського ризику та його види. Класифікація ризиків в аудиті. Поняття властивого ризику. Фактори, що впливають на властивий ризик. Поняття ризику невідповідності функціонування внутрішнього контролю. Поняття ризику невиявлення (прийнятний аудиторський ризик). Підприємницький ризик аудитора.

Фактори виникнення ризику. Методика визначення (оцінювання) величини аудиторського ризику. Суттєвість та взаємозв'язок аудиторської перевірки з ризиком. Оцінка помилок і ризику в аудиторській діяльності. Способи зниження інформаційного ризику.

Тема 5. Помилки і процеси шахрайства, виявлення їх в обліку аудиторською перевіркою

Помилки та обман в аудиті. Види, визначення та причини виникнення помилок і ймовірність їх виявлення контролером.

Поняття та шляхи здійснення обману і шахрайства. Принципові відмінності між шахрайством і помилкою. Методи розкриття шахрайства та помилок. Золоті правила аудиторів щодо виявлення шахрайства. Послідовність

дослідження аудитором можливих порушень клієнта. Наслідки помилок та обману. Оцінювання суттєвості помилок та шахрайства. **Відповідальність** керівництва підприємства й аудитора. Дії аудитора у разі виявлення шахрайства та помилок.

Тема 6. Планування стадій і процедури аудиту

Суть планування та його необхідність в аудиті. Мета планування. Загальний план аудиторської перевірки та його документальне оформлення. Фактори, які впливають на формування загального плану. Розуміння аудитором бізнесу клієнта. Розуміння обліку і системи внутрішнього контролю. Визначення ризиків і суттєвості. Види, час і повнота процедур. Координація, керівництво, супроводження.

Послідовність проведення аудиту та його стадії. Аудиторська програма. Техніка і методика розроблення планів та програм аудиту. Планування роботи аудиторської фірми.

Стадії і процедури аудиту.

Незалежність посадових осіб аудиторської фірми відносно клієнта. Знання бізнесу клієнта.

Тема 7. Аудиторські докази

Поняття аудиторських доказів (свідчень), їх сутність і класифікація. Внутрішні, зовнішні, змішані аудиторські докази. Отримання та використання аудиторських доказів. Вимоги до аудиторських доказів: необхідність, достатність, обґрунтованість, достовірність. Значимість аудиторських доказів.

Джерела отримання аудиторських доказів. Вимоги до аудиторських доказів. Процедури та прийоми отримання аудиторських доказів. Види процедур для отримання доказів. Методика одержання доказів. Використання загальнонаукових та спеціальних прийомів документального і фактичного контролю.

Тести систем контролю. Процедури перевірки на суттєвість.

Тема 8. Аудиторські робочі документи і аудиторський звіт та висновок

Загальне поняття та мета складання аудиторських робочих документів.

Призначення робочих документів. Класифікація робочих аудиторських документів. Структура і зміст робочого документа. Вимоги до робочих аудиторських документів. Конфіденційність та порядок зберігання робочих документів.

Сутність аудиторського висновку та звіту. Поняття аудиторського звіту як офіційного документа, його зміст і обсяг. Аудиторський висновок. Основні елементи аудиторського висновку, їх зміст. Висновок аудитора про перевірену звітність. Дата аудиторського висновку. Адреса аудиторської фірми. Підпис аудиторського висновку. Види аудиторських висновків, їх зміст. Варіанти складання аудиторського висновку. Відмова аудитора щодо складання аудиторського висновку. Висновки спеціального призначення.

Тема 9. Аудит активів підприємства

Аудит активів підприємства. Аудит обліку операцій з основними засобами та іншими необоротними матеріальними активами.. Аудит обліку надходження переміщення, вибуття та ліквідації основних засобів, їх ремонту і зносу. Аудит обліку нематеріальних активів.

Аудит операцій з обліку запасів. Аудит особливості обліку виробничих запасів, оцінки, наявності і використання аудиту обліку малоцінних і швидко зношуваних предметів. Аудит обліку готової продукції та її реалізації.

Аудит обліку грошових коштів. Аудит обліку грошових коштів на поточну та інших рахунках у банку. Аудит обліку наявності валютних коштів та їх руху. Аудит обліку грошових коштів у касі. Аудит обліку підзвітних сум і розрахунків з підзвітними особами.

Аудит обліку дебіторської заборгованості, її стану. Аудит обліку витрат на виробництво продукції (виконання робіт та надання послуг).

Аудит витрат діяльності. Прогнозування й аудиторська перевірка з приводу порушення питання про банкрутство підприємства.

Тема 10. Аудит пасивів підприємства

Аудит обліку кредиторської заборгованості. Аудит обліку кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками. Аудит кредиторської заборгованості за кредитами банків і претензіями. Аудит обліку розрахунків з оплати праці, правильності її нарахування, утримань з неї та її виплати. Аудит обліку розрахунків з бюджетом за податками та зборами до позабюджетних фондів. Аудит обліку розрахунків з іншими кредиторами. Аудит обліку власного капіталу і його складових.

Аудит обліку доходів діяльності підприємства, прибутків (збитків).

Тема 11. Оцінка фінансової звітності

Цілі та завдання аудиту фінансової звітності, джерела інформації. Методи аудиту фінансової звітності. Етапи проведення аудиту. Критерії аудиторської оцінки фінансової звітності. Аудит споріднених сторін. Аудит облікових оцінок.

Аудиторська перевірка правильності складання балансу за статтями активу та пасиву.

Аудиторська перевірка звіту про фінансові результати за статтями доходів, витрат та фінансових результатів.

Аудиторська перевірка інших форм фінансової звітності.

Тема 12. Особливості аудиту в комп'ютерному середовищі

Особливості аудиту в комп'ютерному середовищі.

Відмінності аудиту в умовах автоматизованого і неавтоматизованого ведення бухгалтерського обліку. Вимоги до аудиту в комп'ютерному середовищі та його організація. Особливості планування і проведення аудиту за допомогою комп'ютера. Програмне забезпечення для аудитора. Методика проведення аудиту в умовах комп'ютерного середовища. Оцінка ризику ефективності

контролю в комп'ютерному середовищі. Зловживання в обліку в умовах комп'ютерного середовища.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

1. Методичні рекомендації до самостійної роботи та підготовки до практичних занять

Самостійна роботи студента з вивчення навчального курсу “Аудит” охоплює:

- вивчення матеріалу за конспектом, підручниками, посібниками та іншими джерелами після прочитаного лекційного матеріалу викладачем;
- самостійне вивчення окремих тем курсу;
- виконання самостійних практичних робіт, підготовка до відповідей на контрольні теоретичні запитання;
- виконання домашніх і контрольних робіт, рефератів.

Загальні види і зміст самостійної роботи студента з вивчення курсу визначається, насамперед, її навчальним планом, на основі якого в подальшому розробляється навчальна програма, робоча навчальна програма, розклад занять.

Розклад занять та попереднє ознайомлення з видами поза аудиторної самостійної роботи дозволяє студенту на свій погляд розпоряджатися своїм часом, регулювати черговість виконання тієї чи іншої самостійної навчальної роботи.